

Népmozgalom, 2018

Tartalom

Összefoglalás	1
Természetes és tényleges szaporodás, fogyás	2
Élveszületések, termékenység	3
Terhességmegszakítások, magzati halálozások	5
Házasságkötések	5
Azonos nemű bejegyzett élettársak	7
Válások	7
Halálozások	8
Belföldi vándorlás	10
Nemzetközi vándorlás	11

Összefoglalás

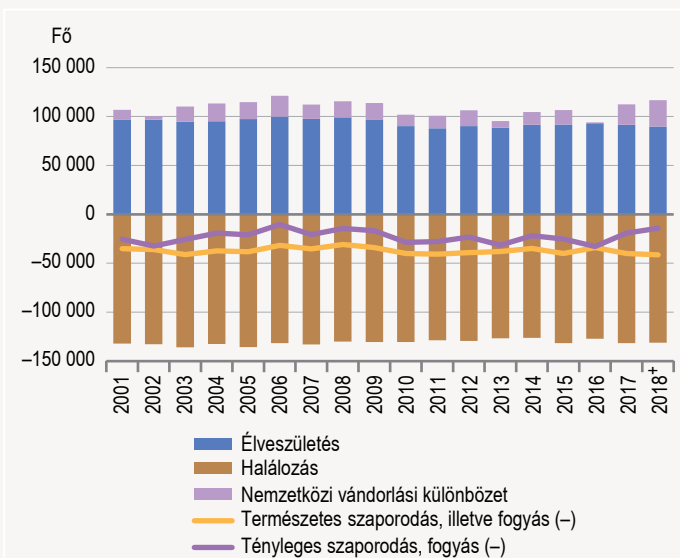
2019. január 1-jén az ország népességének lélekszáma 9 millió 764 ezer fő volt, 14,3 ezerrel kevesebb, mint egy évvel korábban. A 2018. évi fontosabb népmozgalmi folyamatok ellentmondásos képet mutattak, amelyben kedvezőtlen és kedvező irányú változások egyaránt történtek. Az előző évhez viszonyítva kevesebb gyermek született, csökkent a halálozások száma is, de kisebb mértékben, mint a születéseké, ezért tovább nőtt a népesség természetes fogyása. Kedvező jelenség a házasságkötések számának emelkedése, csökkent a művi vetélések és a magzati halálozások száma, és újabb történelmi minimumra esett a csecsemőhalandóság. Az előzetes adatok szerint 2018-ban 89 800 gyermek született és 131 100 lakos hunyt el. A természetes fogyás 41 300 főt tett ki, ami 3%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A születésszám csökkenése ellenére a teljes termékenységi arányszám 1,49-os értéke változatlan maradt és megegyezett az előző évvel. Ez azt jelenti, hogy a születésszám csökkenése a szülőképes korú női népesség létszámának visszaeséséből adódott. A nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege az előző évhez képest kedvezőbben alakult és ez mérsékelni tudta a természetes fogyásból eredő népességcsökkenés mértékét. Ennek eredményeként a népesség tényleges fogyása 14,3 ezer fő volt, közel 25%-kal alacsonyabb, mint egy évvel korábban.

A születések száma hosszan tartó csökkenés után először 2011-ben esett 90 ezer fő alá, ami korábban soha nem fordult elő a hazai születési mozgalom történetében. Ezt követően emelkedni kezdett és 2016-ban meghaladta a 93 ezer főt. A 89 800-ra becsült 2018. évi születésszám 1,9%-kal elmaradt az előző évitől. A 2011. évi termékenység fennmaradása esetén 2018-ban mintegy 15,8 ezerrel, a 2011 óta eltelt hét év alatt pedig 88,1 ezerrel kevesebb gyermek született volna a ténylegesnél.

A halálozások száma több mint három évtized után először 2011-ben csökkent 130 ezer fő alá, és az ezt követő öt évben – 2015 kivételével – e szint alatt maradt. 2017-ben jelentősen, 3,6%-ot emelkedve 131,7 ezer főre nőtt. 2018-ban e magas színtről csökkent kismértékben, és a 131 100 főre becsült halálozás mintegy 570 fővel volt alacsonyabb az egy évvel korábbinál.

1. ábra

A népességszám változását befolyásoló tényezők

* Előzetes, részben becsült adatok.

A csecsemőhalálozás alapvetően csökkenő trendjét csak néhány év emelkedése törte meg az elmúlt három évtizedben. Az ezer élveszületésre jutó 1 éven aluli elhunytak száma először 2011-ben esett 5 ezrelék alá, majd további javulást követően 2017-ben 4 ezrelék alá süllyedt. 2018-ban az előzetes adatok szerint alig több mint 300 újszülött hunyt el 1 éves életkora előtt, ami 3,4 ezrelékes csecsemőhalálozást és az eddig mért legalacsonyabb értéket jelentette.

A házasságkötések száma hosszú ideig tartó és jelentős csökkenést követően 2010-ben érte el a minimumát 35,5 ezer házasságkötéssel. Az ezt követő hat évben számottevően, mintegy másfélszeresére emelkedett a frigyek száma. A 2016-ban kötött 51,8 ezer házasság két évtizedes rekordot jelentett és húsz év után először emelkedett 50 ezer fölé. A 2017. évi csökkenést követően 2018-ban ismét nőtt a házasságkötések száma. A házasságok 50 900-ra becsült száma közel 330 párral múlta felül az előző évit, és a megelőző két évhez hasonlóan 50 ezer fölött maradt.

A válások száma az ezredfordulót követő évtizedben 24–25 ezer körül alakult, majd az évtized végétől csökkent, aminek eredményeként 2014-ben ötven év után először 20 ezer alá esett. A 2015. évi emelkedést követően az elmúlt három évben felgyorsult a csökkenés üteme. 2016-ban 3,8, 2017-ben 5,4%-kal kevesebb házasságot bontottak fel a bíróságok, mint egy évvel korábban. A 2018-ra becsült 16 500 válás közel hatvan év óta a legalacsonyabb érték és közel 11%-kal, mintegy 2000 felbontott házassággal volt alacsonyabb az előző évinél. Éves szinten a legnagyobb mértékű, mintegy 20%-os éves csökkenés utoljára 1988-ban fordult elő, amikor a családjogi törvény módosítása kisebb eljárásjogi szigorítást vezetett be a bontóperes eljárásba.

2. ábra

A népesség nem és korcsoport szerint

A népesség korösszetételében történt változásokat három nagy életkori csoport létszámával, illetve népességben belüli arányával lehet jellemezni. A 0–14 éves gyermekkorúak száma az előző évhez viszonyítva csak kismértékben csökkent, az össznépességben belüli aránya pedig alig, 14,5-ről 14,6%-ra nőtt. A 15–64 éves aktív korúak létszáma több mint 51 ezer fővel kevesebb lett és arányuk is csökkent, 66,5-ről 66,1%-ra. Továbbra is megfigyelhető a népesség elöregedési folyamata. A 65 éves és ennél idősebb lakosok száma közel 38 ezer fővel emelkedett, a népességben belüli arányuk pedig az egy évvel korábbi 18,9-ről 19,4%-ra nőtt 2019. január 1-jén. Az aktív korú népesség számának és arányának csökkenése miatt száz aktív korúra 22 gyermekkorú és 29 időskorú lakos jutott, mindkét érték kismértékben emelkedett az egy évvel korábbihoz képest. A népesség öregedési folyamatához az időskorúak számának emelkedése mellett a gyermekkorúak csökkenő létszáma is hozzájárult. A két népességcsoport egymáshoz viszonyított arányát az öregedési index értéke fejezi ki a legszemléletesebben. A 65 éves és idősebb lakosok

száma és aránya először 2005-ben haladta meg a 0–14 éves gyermekkorúakét, és azóta az időskorúak túlsúlya folyamatosan nő. 2019. január 1-jén száz gyermekkorúra 133 időskorú lakos jutott, szemben az előző évi 130-cal.

Természetes és tényleges szaporodás, fogyás

Az ország jelenlegi területén a legmagasabb népességszámot 1981. január 1-jén regisztrálták, 10 millió 713 ezer fővel. Az 1981-ben megindult természetes fogyás – változó ütemben – harmincnycs év folyamatos. 1981 és 2019 között a születések és a halálozások számának negatív egyenlegéeként 1 millió 183 ezer fővel fogyott volna a lakosság száma. A legnagyobb mértékű természetes fogyás 1999-ben következett be, amikor egy év alatt közel 48,6 ezer fővel fogyott a népességszám.

3. ábra

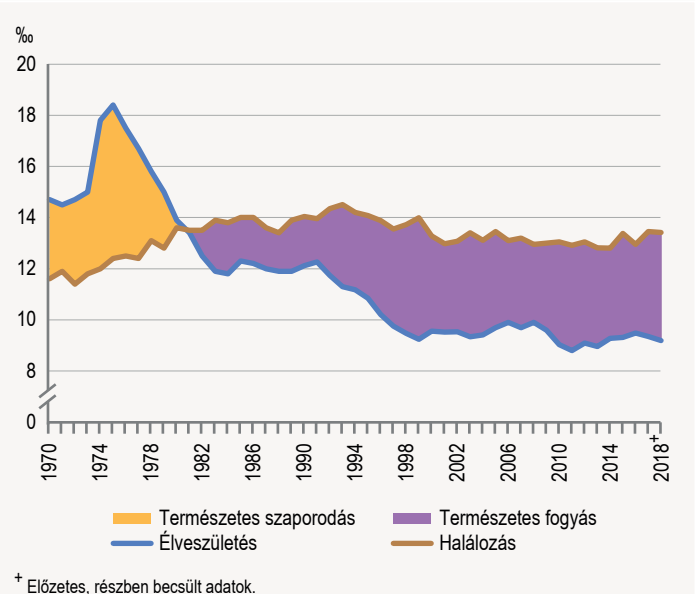
A természetes népmozgalmi folyamatok alakulása

Fontosabb népmozgalmi események

1. tábla

Népmozgalmi esemény	1990	2010	2017	2018 ⁺	2018 ⁺ (2017=100,0%)
Élveszületés	125 679	90 335	91 577	89 800	98,1
Halálozás	145 660	130 456	131 674	131 100	99,6
Csecsemőhalálozás	1 863	481	332	305	91,9
Házasságkötés	66 405	35 520	50 572	50 900	100,6
Válás	24 888	23 873	18 495	16 500	89,2
Terhesség-megszakítás	90 394	40 449	28 496	26 900	94,4
Természetes fogyás	-19 981	-40 121	-40 097	-41 300	103,0
Tényleges fogyás	-1 670	-28 602	-19 190	-14 300	74,5

⁺ Előzetes, részben becscsült adatok.

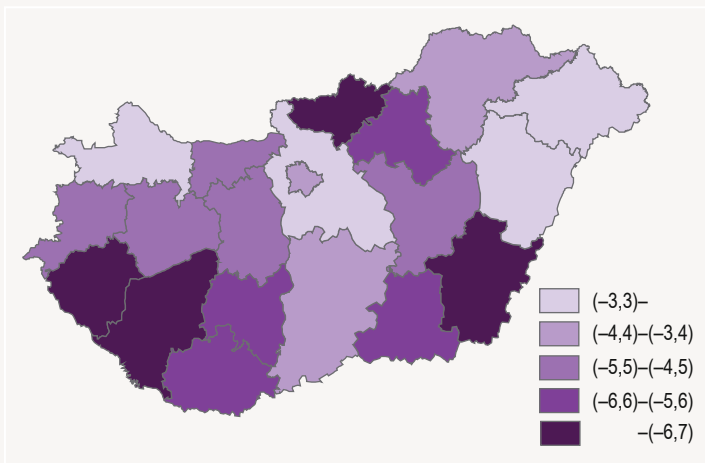

A népességszám tényleges fogyásánál a nemzetközi vándorlás egyenlegét is figyelembe kell venni. 1981 és 2019. január 1. között a tényleges fogyás 949 ezer főt tett ki, vagyis 234 ezerrel kevesebbet, mint amit a természetes fogyás mutat. Ez azt jelenti, hogy összességében 234 ezer fővel gyarapodott a lakosság száma a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege miatt. A pozitív előjelű vándorlási egyenleg 2017-ben közel 21 000 fővel, 2018-ban mintegy 27 000 fővel mérsékelte a természetes fogyásból eredő létszámcsökkenést.

A halálozások száma az ország valamennyi régiójában és megyéjében meghaladta a születéseket. Az ebből adódó természetes fogyás mértéke azonban területi egységenként eltérő volt. Az ezer lakosra jutó természetes fogyás Dél-Dunántúlon, Dél-Alföldön és Közép-Dunántúlon volt a legmagasabb, Pest, Észak-Alföld és Budapest régióban pedig a legalacsonyabb. A megyék közül az országos átlagnál jelentősen gyorsabb – 7,0 és 7,7 ezrelék közötti – volt a népességcsökkenés Békés, Nógrád és Zala megyében az átlagosnál alacsonyabb születési és magasabb halálozási ráták következtében. Pest, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyében viszont – főleg az országosnál fiatalabb korösszetételből adódóan – viszonylag magas a születési és alacsony a halálozási arány, és ennek következtében a legkisebb, 2,0 és 2,7 ezrelék közötti volt a természetes fogyás mértéke.

4. ábra

Ezer lakosra jutó természetes fogyás megyénként, 2018*

* Előzetes, részben becsült adatok.

2018-ban az országnak öt olyan nagyobb területi egysége volt, ahol a természetes fogyás ellenére, a belföldi és a nemzetközi vándorlás együttes hatásának következtében a lakosság lélekszáma ténylegesen gyarapodott.

Pest megye népessége közel 13 ezrelékkal nőtt, ebben főleg a belföldi vándorlás játszott meghatározó szerepet. Győr-Moson-Sopron megye közel 11 ezrelékes lakosságnövekedéséhez az átlagosnál magasabb belföldi és nemzetközi vándorlás egyaránt hozzájárult. Az előzőeknél kisebb mértékben gyarapodott még Komárom-Esztergom, Fejér és Vas megye népessége is. Komárom-Esztergom és Vas megyében főleg a nemzetközi vándorlás, Fejér megyében mindkét vándorlási mozgalom hozzájárult a népesség lélekszámának emelkedéséhez. A lélekszámban növekvő területi egységek mindegyikében – különböző mértékben ugyan – pozitív volt mind a belföldi, mind a nemzetközi vándorlás egyenlege.

A legnagyobb belföldi vándorlási nyereséget ezer lakosra számítva ugyancsak Pest és Győr-Moson-Sopron megye könyvelhette el 13,2, illetve 9,5 ezrelékkal, a legnagyobb mértékű belföldi elvándorlást Szabolcs-Szatmár-Bereg, Borsod-Abaúj-Zemplén és Békés megye szenvedte el, de jelentős volt a belföldi elvándorlásból eredő népességcsökkenés Tolna és Hajdú-Bihar megyében is.

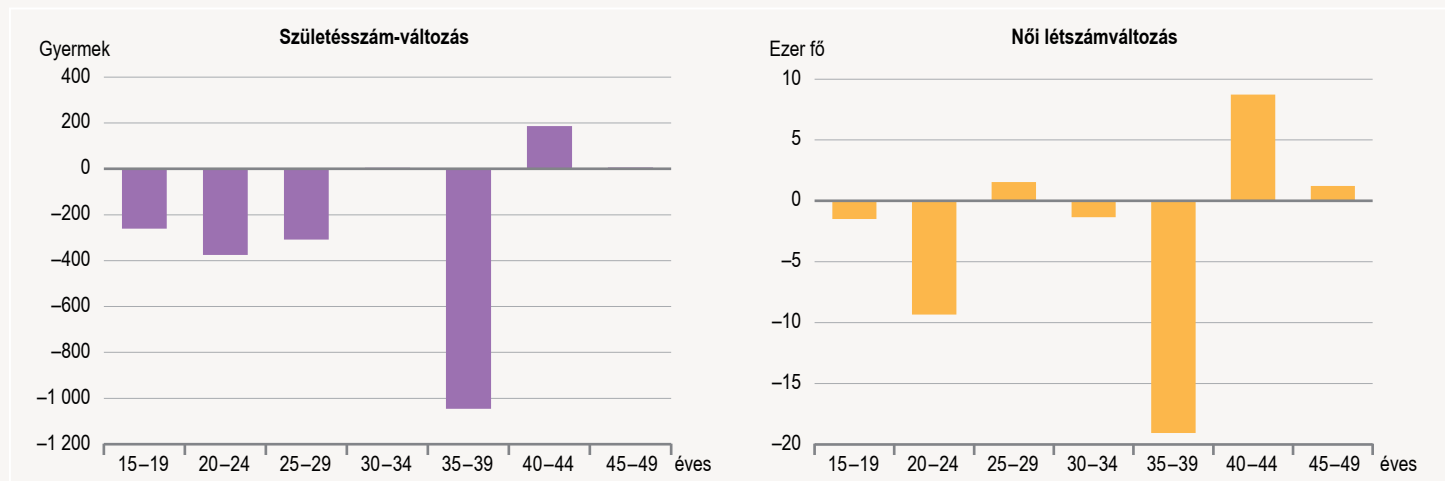
2018-ban a nemzetközi vándorlást tekintve Komárom-Esztergom megye és a főváros bizonyult a legvonzóbb területi egységnek, de az országos átlagnál jobban növelte a népesség lélekszámát a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege Győr-Moson-Sopron, Fejér, Heves, Jász-Nagykun-Szolnok, Vas és Csongrád megyében is. A pozitív nemzetközi vándorlási egyenleg ellenére Budapesten az előző évhez képest fogyott a népesség. A természetes fogyás mellett a belföldi elvándorlás is csökkentette a főváros lakosságát, mindezt nem tudta ellensúlyozni a nemzetközi vándorlásból eredő nyereség.

Élveszületések, termékenység

A születések száma hosszan tartó csökkenő irányzat után először 1998-ban esett százezer alá, majd az ezredfordulót követő évtizedben alapvetően alacsony szinten, 95–100 ezer között mozgott. A 2010. évi újabb jelentős csökkenést követően 2011-ben már a 90 ezer főt sem érte el. Az ebben az évben regisztrált 88 049 újszülött a legalacsonyabb születésszám volt a hazai népmozgalmi statisztika elmúlt másfél évszázados történetében. Innen indult meg egy ingadozásokkal tarkított lassú emelkedés, aminek eredményeként 2016-ban 93 063 újszülött jött világra, 5,7%-kal, 5014 gyermekkel több, mint a mélypontot jelentő 2011-ben. Az elmúlt két évben az emelkedő irányzat megállt és a születésszám ismét csökkenni kezdett. A 2017. évi 91,6 ezer újszülött közel 1500 fővel (1,6%-kal) maradt el az előző évitől, a 2018. évi 89 800 születésszám pedig újabb, mintegy 1800 fős (1,9%-os) csökkenést mutatott. 2018 első félévének születési adatai már előre vetítették az éves szinten várható kedvezőtlen képet. Januárban még valamivel több gyermek született, mint egy évvel korábban, február és május között viszont már közel 1100 újszülöttel kevesebb jött világra az előző évinél, ennek felét a májusi mintegy 550 fős születési hiány okozta. A második félév csök-

5. ábra

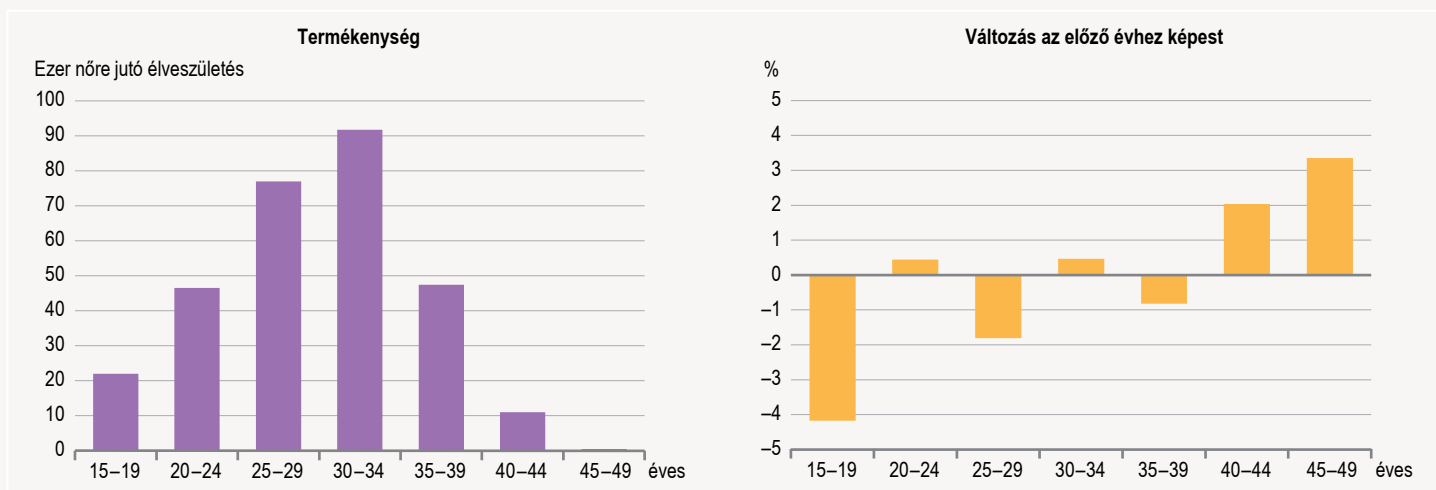
A születésszám és a szülőképes korú nők létszámának változása az előző évhez képest a nők korcsoportja szerint, 2018*

* Előzetes, részben becsült adatok.

6. ábra

A termékenység szintje és változásának mértéke a nők korcsoportja szerint, 2018*

* Előzetes, részben becscsült adatok.

kező születésszámai újabb 750 fős születési hiányt eredményeztek, ebből különösen a decemberi hónap alig 7,2 ezer fős születésszáma tűnik ki, ami az egy évvel korábbihoz viszonyítva 405 fős csökkenést jelentett. 2018-ban az előző évihez képest négy hónapban jött több gyermek a világra.

A születésszám csökkenéséhez eltérő mértékben járultak hozzá a különböző korcsoportba tartozó szülőképes korú nők. A 30 év alatti korcsoportokba tartozók kevesebb gyermeket hoztak világra – összességében mintegy 950 újszülötten –, mint egy évvel korábban. A 30–34 évesek születésszáma lényegében megegyezett az egy évvel korábbival, a legnagyobb visszaesés pedig a 35–39 éves korcsoportban történt, ahol több mint 1000 gyermekkel született kevesebb. Kismértékű emelkedés csak a 40 éves és idősebb nők körében figyelhető meg, de a mintegy 190 fős születési többlet csak mérsékelni tudta a többi korcsoportban keletkezett hiányt.

A születésszám-változás iránya és mértéke alapvetően két tényezőtől függ: a szülőképes korú nők létszámától és termékenységük szintjétől, illetve ezek előző évhez viszonyított változásától. Ha e két tényezőt is bevonjuk a vizsgálatba, árnyaltabb képet kaphatunk. A 2018. évi születésszám-csökkenés a szülőképes korú nők létszámának visszaesésével párhuzamosan ment végbe. Az előző évhez viszonyítva közel 20 ezer fővel csökkent a 15–49 éves nők évközepi létszáma. A 25 év alatti korosztályokban közel 11 ezer fővel voltak kevesebben, mint egy évvel korábban. A 25–34 éves női korcsoportok létszáma lényegében nem változott, azon belül a 25–29 éveseké kismértékben emelkedett, a 30–34 éveseké pedig hasonló mértékben csökkent. A legnagyobb mértékű visszaesés a 35–39 éves nők körében történt, létszámuk 19 ezer fővel volt kevesebb az egy évvel korábbinál. Közel 10 ezer fővel emelkedett a 40–49 éves nők létszáma, ezen belül elsősorban a 40–44 éves nőké. A 40-es éveik első felében járó nők emelkedő létszámát az 1970-es évek közepének jelentős születésszám-emelkedése okozza, a 35–39 évesek látványos visszaesését pedig az 1980-as évek elejének a korábbiakhoz mért jelentős születésszám-visszaesése eredményezi.

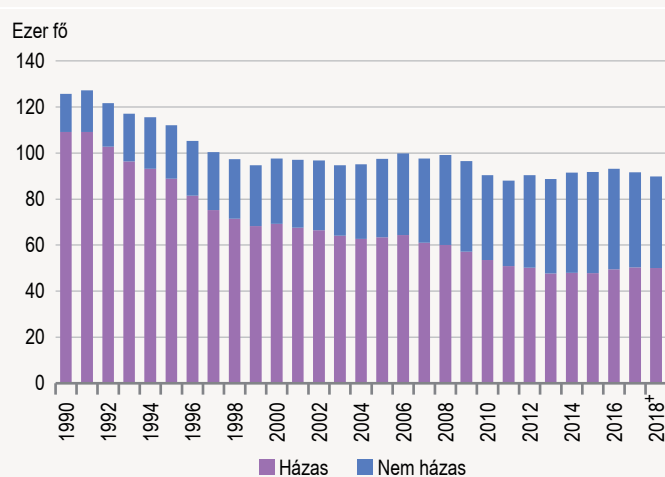
A születésszám csökkenésének elsődleges oka az, hogy kevesebb lett a fiatal potenciális anya, emellett a termékenység szintje, vagy más szóval az egyes korcsoportok szülegyakorisága is igen eltérően alakult. A tizenévesek létszáma és termékenysége is csökkent, ezért hoztak világra kevesebb gyermeket. A 20–24 éves nők termékenysége kismértékben emelkedett, létszámuk viszont 9,3 ezer fővel csökkent, és ez utóbbi okozza az előző évinél kevesebb újszülöttet. A 25–29 éves nők létszáma kismértékben emelkedett, termékenységük viszont csökkent, ami a születésszám visszaesésével járt együtt. A 30–34 éveseknél nem történt számottevő változás sem a létszámában, sem a termékenység szintjében, így a születések száma gyakorlatilag megegyezett az egy évvel korábbival. A 35–39 éves nőktől szá-

mazik az összes születésszám-csökkenés közel 60%-a, létszámuk jelentősen, 19 ezer fővel csökkent és termékenységük is mérséklődött. A 40 év feletti nők létszáma mintegy 10 ezer fővel gyarapodott, és termékenységük is nőtt, viszont a fiatalabb korcsoportokhoz képest gyermekvállalásuk alacsony szintű, ezért többszülötésük csak kismértékben tudta ellensúlyozni a 40 év alatti korcsoportok születésszám-csökkenését.

Az éves születésszám fontos tényezője, hogy az újszülöttek mekkora hányada származik házastól és nem házastól. A házasságon kívüli születések aránya az elmúlt évtizedekben folyamatosan emelkedett, 1990 és 2000 között több mint kétszeresére, 13-ról 29%-ra nőtt. Az ezredfordulót követően egy rövid megtorpanás után újból dinamikus emelkedésnek indult, és 2015-ben érte el eddigi csúcspontját, közel 48%-ot. Az elmúlt három évben csökkent a házasságon kívül született gyermekek száma és aránya. E mögött minden bizonnyal a házasságkötések elmúlt években tapasztalt dinamikus emelkedése állhat. 2018-ban a gyermekek 56%-a született házasságból és 44%-a házasságon kívül. A teljes születésszám csökkenés 85%-át a házasságon kívül világra jött gyermekek visszaesése eredményezte, a házasságból születettek csak kismértékben csökkentek. Az anyák életkorát tekintve a házasságból született gyermekek száma a tizenévesek és a 35–39 éves nők kivételével a többi korcsoportban emelkedett, míg a házasságon kívüli születéseké csak a 40–49 éves korcsoportban nőtt, az ennél fiatalabb anyák körében mindenhol csökkent.

7. ábra

Élveszületések az anya családi állapota szerint

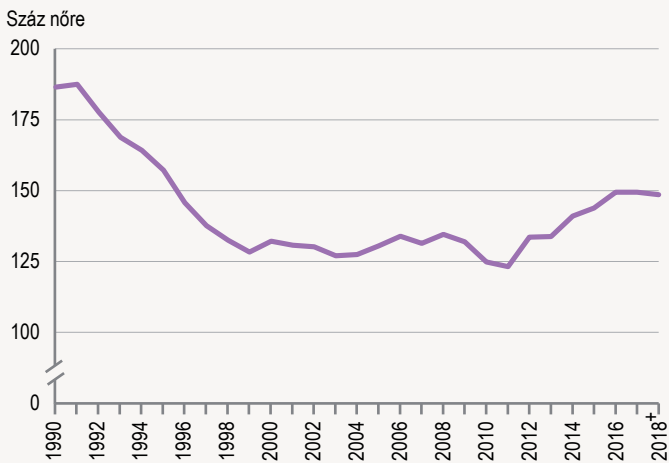
* Előzetes, részben becscsült adatok.

A 2018. évi termékenységi szint mellett száz nő 149 gyermeket hozna világra élete folyamán, számszerűen ugyanannyit, mint egy évvel korábban. Ez változatlan termékenységi szintet, a korábbi évhez viszonyítva csökkenő születésszámot jelent. A változatlan termékenység összességében kevesebb szülőképes korú nőtől származik, ami 2018-ban 1777 fős születésszám-csökkenéssel járt együtt. A 2018. évi termékenységi szint továbbra is számottevően elmaradt az egyszerű reprodukció biztosításához átlagosan szükséges 210 körüli gyermekszámtól. A bruttó reprodukciós együttható értéke 0,723 volt, azaz a 2018. évi termékenységi szint mellett ezer nő az élete során 723 leánygyermeknek adna életet, az így felnövekvő gyermekgeneráció létszáma 28%-kal elmaradna a szülői nemzedékek létszámától.

A 2011. évi történelmi mélypontot jelentő száz nőre számított 123 gyermekkel szemben 2018-ban 149 gyermekre emelkedett a termékenység szintje, ami 21%-os növekedést jelentett. A 2011. évi termékenység fennmaradása esetén 2018-ban mintegy 15,8 ezerrel, a 2011 óta eltelt hét év alatt pedig 88,1 ezerrel kevesebb gyermek született volna a ténylegesnél. A szülőképes korú nők lélekszáma viszont mintegy 137 ezer fővel, közel 6%-kal csökkent 2011 és 2018 között. Ha a 2011. évi női népességszámot tekintjük változatlanak, akkor a 2018. évi termékenység mellett 14 ezerrel több újszülött jött volna világra a tavalyi évben, mint amennyi ténylegesen született.

8. ábra

Teljes termékenységi arányszám

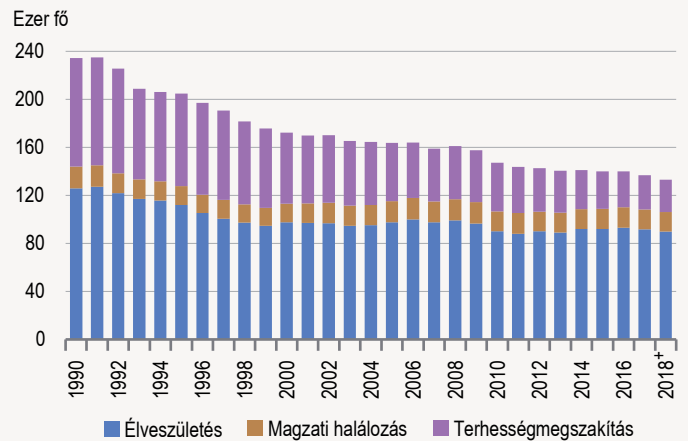
+ Előzetes, részben becsült adatok.

Terhességmegszakítások, magzati halálozások

A terhességmegszakítások hosszabb idő óta megfigyelhető csökkenő irányzata tovább folytatódott és a visszaesés üteme is figyelemre méltó. A 2018. évi 26,9 ezer beavatkozás mintegy 1600-zal, azaz 5,6%-kal volt kevesebb, mint egy évvel korábban. Ezer szülőképes korú nőre 12,0 művi vetélés jutott, szemben az előző évi 12,6 műtéttel. A csökkenő irányzat eltérő mértékben ugyan, de valamennyi korcsoportban megfigyelhető volt. A terhességmegszakítások gyakorisága az átlagnál kisebb mértékben csökkent a 20-as éveikben járó és a 35–39 éves nők körében, a legjelentősebb 7,7%-os visszaesés pedig a 30–34 éves nőknél történt, ami összefügghet az ilyen korú nők gyakoribb gyermekvállalásával. A terhességmegszakítások életkor szerinti profilja nem változott, és 2018-ban is a huszonéves nőknél volt a leggyakoribb, ezer nőre 20–23 terhességmegszakítás jutott, ugyanakkor kedvező jelenség, hogy az átlagnál nagyobb mértékű volt a csökkenés a tizenéves fiatalok körében. A gyermekvállalás későbbi életkorra történő halasztása miatt a 30 év alatti nők között sok a gyermektelen, ezzel ők képviselik a jövő potenciális anyáit, így körükben különös kockázattal járhat a művi vetélés, mivel gyakran első terhességüket szakítatják meg. Mivel az előző évhez képest a művi vetélések száma nagyobb mértékben csökkent, mint a születéseké, ennek eredményeként 2018-ban száz élveszületésre 30,0 terhességmegszakítás jutott, szemben a 2017. évi 31,1-del.

9. ábra

A szülészeti események alakulása

+ Előzetes, részben becsült adatok.

A magzati halálozások száma is kevesebb lett, amely a korai és középidős magzati halálozások, valamint a halvaszületések együttes számát jelenti. A 16,3 ezerre becsült magzati halálozás 1,5%-kal csökkent a 2017. évihez képest. Mivel a születések száma ennél nagyobb mértékben esett vissza, a száz élveszületésre jutó magzati halálozás kismértékben emelkedett az előző évhez viszonyítva, 18,1-ről 18,3-re. A magzati halálozások csökkentése potenciális tartalékokat jelenthet a születésszám emelkedésére, mivel az esetek döntő többségében kívánt fogamzásokról van szó, ellenkező esetben ugyanis a nem kívánt terhességet szándékosan megszakítanak. A magzati halálozásnál az esetek többségében az anya akarata ellenére veszíti el magzatát, és így nem születhet meg a kívánt gyermek.

A magzati halálozások és művi vetélések együttesen teszik ki a magzati veszteségeket. Ezek száma is csökkent, így a száz élveszületésre jutó magzati veszteségek értéke szintén mérséklődött. 2018-ban száz élveszületésre 48,1 magzati veszteség jutott, szemben az előző évi 49,2-del. Ez még mindig igen magas érték, mivel azt jelenti, hogy majdnem minden második élveszületésre jut egy magzati veszteség.

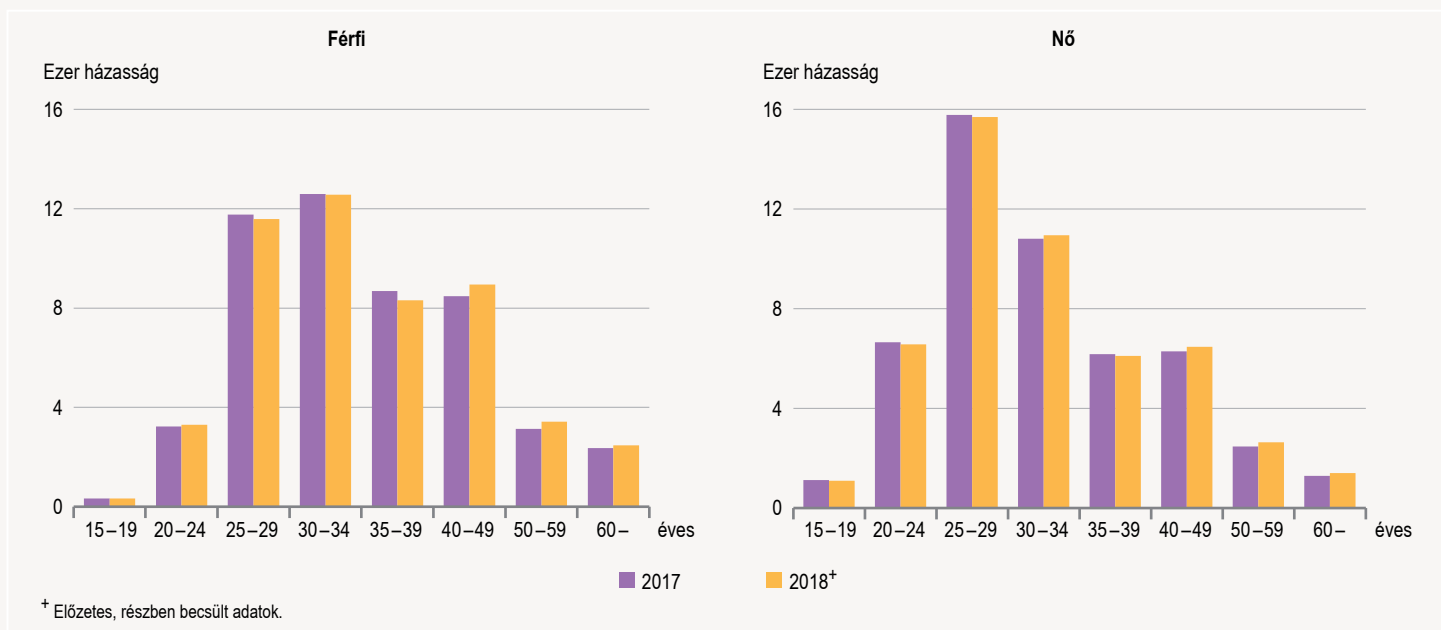
Házasságkötések

A házasságkötések számának hosszan tartó és jelentős csökkenése 2010-ben érte el a mélypontját, ami a népmozgalmi statisztika eddigi történetének egyik legalacsonyabb számú házasságkötését jelentette. Az ebben az évben kötött 35,5 ezer házasság csak valamivel több mint egyharmada volt az 1970-es évek közepén mért és lokális maximumot jelentő több mint 100 ezer házasságkötésnek. Erről a mélypontról történt egy kedvező irányú elmozdulás, aminek eredményeként hat év alatt csaknem másfélszeresére emelkedett a házasságkötések száma. A 2016. évi 51,8 ezer házasság az ezt megelőző húsz év legmagasabb számú házasságkötése volt. 2017-ben az emelkedő irányzat megállt és a frigyek száma (50,6 ezer) az előző évhez képest 2,4%-kal csökkent, amely mintegy 1200-zal kevesebb házasságkötést jelentett. A 2018-ra becsült 50 900 házasságkötés ismét kismértékben emelkedett, közel 330-cal múlta felül az egy évvel korábban kötött esküvők számát.

A házasságkötések száma a nők és a férfiak nem mindegyik korcsoportjában nőtt. A többlet főleg a 40 éves és idősebb korcsoportokban jelentkezett, miközben az ennél fiatalabb nők és férfiak körében változatosan alakult, de többnyire csökkent a házasságkötések száma az előző évihez képest. A 40 éves és idősebb férfiaknál 6,1%-kal emelkedett a házasságra lépők száma, ami 850 fős többletet jelentett a férfi házasságkötések körében. Ezt mérsékelte a 40 év alatti férfiaknak az egy évvel korábbihoz viszonyított mintegy 520 fős házasságkötési hiánya. A legnagyobb mértékű, 9,3%-os emelkedés az 50–59 éves férfiaknál történt, míg a visszaesés mértéke a 35–39 éves férfiak számában volt a legjelentősebb, 4,4%-kal.

10. ábra

Házasságkötések száma a férfiak és a nők korcsoportja szerint

A 40 éves és idősebb nőknél emelkedés történt, igaz a férfiakénál kisebb mértékben, 4,5%-kal. A 40 év alatti nőknél a férfiakéhoz képest mérsékeltebb volt a visszaesés, sőt a 30–34 éves korosztálynál, ahol a leggyakoribb a házasságkötés, kismértékben emelkedett az esküvők száma.

Az abszolút számok mellett tisztább képet kapunk, ha a házasságkötések intenzitását mérjük az ezer megfelelő korú nem házas nőre, illetve férfira jutó frigyek számával. Ennek a mutatónak az értékét nemcsak a megfelelő életkorban lévők száma, hanem a népességben belüli aránya is befolyásolja, azoké, akik potenciálisan házasságot köthetnek. 2018-ban a házasságra lépő párok korcsoportját tekintve igen változatos a kép az emelkedés, illetve csökkenés tekintetében.

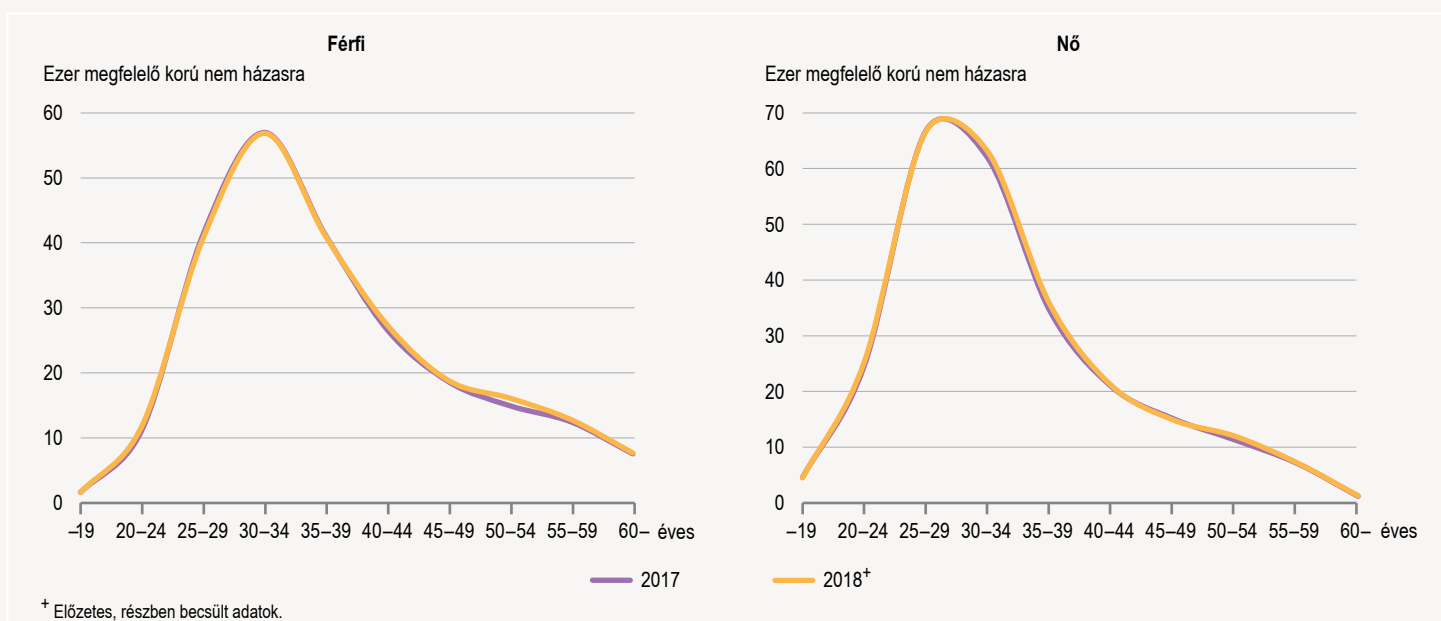
A 40 éves és idősebb, nem házas férfiak valamennyi korcsoportjában emelkedett a házasságkötések gyakorisága, hozzájárulva ezzel a férfi házasságkötési többlet magasabb számához. A 40 évnél fiatalabb férfiak körében

viszont mindenhol csökkent a házasságkötési kedv, kivéve a 20–24 éves korcsoportot, akiknél 5,6%-os emelkedés történt. Ebben a korcsoportban olyan alacsony a férfiak házasságkötési gyakorisága, hogy a viszonylag jelentős százalékos emelkedés ellenére a házasságkötések száma mindössze 67-tel volt több az egy évvel korábinál.

A nőknél váltakozó mértékben, de már a 30 éves életkortól emelkedett a házasságkötések intenzitása, kivéve a 45–49 éves korcsoportot, ahol kisebb mértékű csökkenés történt az egy évvel korábbihoz képest. Figyelmet érdemelnek a 35–39 éves nők házasságkötései, mivel náluk a házasságkötési gyakoriság emelkedése mellett csökkent a frigyek száma, ennek ellenkezője figyelhető meg a 45–49 éves nőknél, ahol a csökkenő gyakoriság a házasságkötések számának emelkedésével párosult. Ennek az előző évhez viszonyított nagymértékű létszámingadozás lehet a magyarázata, ami a születések mellett a házasságkötések számát is befolyásolta ezekben a korcsoportokban.

11. ábra

Házasságkötési arányszám a férfiak és nők korcsoportja szerint

Azonos nemű bejegyzett élettársak

2009. július 1-től a családi állapot új törvényi kategóriával, a bejegyzett élettársi kapcsolattal bővült.¹ 2009 második felében 67 bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítettek, 2010-ben – az első teljes évben – 80-at. Számuk 2013-ig évről évre csökkent, és abban az évben összesen 30 ilyen párkapcsolatot regisztráltak az anyakönyvvezetők, ami kevesebb mint fele volt a három évvel korábban bejegyzett élettársi kapcsolatoknak. 2014-től számuk ismét folyamatosan emelkedett, 2018-ban pedig ugrásszerűen megnőtt az egy évvel korábbihoz képest. A 2018-ban létesített 130 ilyen párkapcsolat mintegy másfélszerese volt az előző évinek, és a legmagasabb számú volt a törvényi szabályozás bevezetése óta. A férfiak körében minden évben több volt az ilyen párkapcsolat, mint a nőknél: 2018-ban 86 férfi és 44 női párt regisztráltak az anyakönyvvezetők. Az emelkedés túlnyomó többségét a férfi párkapcsolatok lényegesen megnövekedett száma okozta, ami háromnegyedével múlta felül az egy évvel korábbit. A nőknél ennél alacsonyabb, mintegy 15%-os volt a növekedés mértéke. 2018-ban az összes eset kétharmadánál férfi, egyharmadánál női bejegyzett élettársi kapcsolatot anyakönyveztek.

Az ilyen párkapcsolatok több mint felénél (53%) budapesti és Pest megyei lakosú párokról van szó. A férfiak átlagosan 41, a nők 39 évesen kezdeményezték a hivatalos eljárást. A férfi partnerek közötti korkülönbség átlagosan 9,3, a női párok között ennél alacsonyabb, átlagosan 6,1 év volt.

Válások

Az ezredfordulót követően magas szinten stagnáló, 24–25 ezer körüli válások száma az évtized végétől csökkenő irányzatot vett és 2014-ben ötven év után először esett 20 ezer alá. 2015-ben a javuló irányzat megtorpant, és számuk ismét 20 ezer fölé emelkedett, az ezt követő három évben tartósan és egyre nagyobb mértékben újra 20 ezer elvált pár alatt maradt. A 2018. évi 16,5 ezerre becsült válás számszerűen csaknem 2000-re, közel 11%-kal kevesebb volt az előző évinél, ami az elmúlt fél évszázad legalacsonyabb értéke. Éves szinten a legnagyobb mértékű, 20% fölötti csökkenés utoljára az 1980-as évek végén fordult elő, amikor a családjogi törvény módosítása kisebb eljárásjogi szigorítást vezetett be a bontóperes eljárásba.

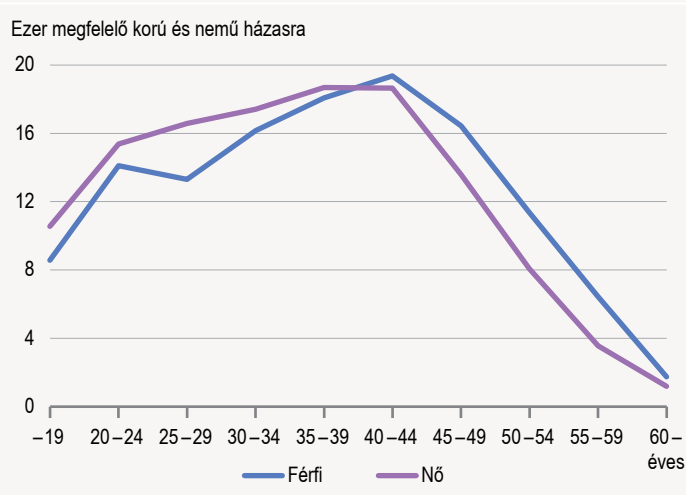
2010 és 2018 között a házasságkötések száma 43%-kal emelkedett, a válásoké viszont 31%-kal mérséklődött. Ha a válások száma úgy csökken, hogy közben a házasságkötéseké emelkedik, akkor ez a házaspárkapcsolatok növekvő stabilitására is utal. 2018-ban az előző évhez viszonyított

kevesebb válás eltérő mértékben, de valamennyi korcsoportban megfigyelhető volt. A válások számának csökkenése a 30–49 éves korcsoportokban volt a legjelentősebb, és mindkét nem esetében az összes visszaesés több mint kétharmada az ilyen korú házaspároknál történt. Arányát tekintve az átlagosnál jóval nagyobb mértékű volt a csökkenés a 20–24 éves nőknél és a 25–29 éves férfiaknál. Ezekben a korcsoportokban alacsony a házasságban élők aránya, ezért a válások abszolút számának kisebb csökkenése is jelentős arányváltozást eredményezhet az előző évhez képest.

A válások életkor szerinti gyakorisága arra ad választ, hogy ezer megfelelő életkorú házas nőre, illetve férfira hány bíróság által kimondott válás jut. A válások gyakoriságának életkor szerinti profilja eltérő képet mutat a férfiak és nők körében. A 40 év alatti nők valamennyi korcsoportjában gyakoribb a válás, mint a hasonló életkorú férfiaknál, 40 év felett viszont minden korcsoportban a férfiaknál volt magasabb a válási gyakoriság. 2018-ban ezer házasságban élő nő közül a 25–44 évesek váltak el a leggyakrabban, a férfiaknál a 30–49 évesek. A válási gyakoriságok nemek szerinti különbségeiben a házaspárok eltérő házasságkötési életkora is szerepet játszik.

13. ábra

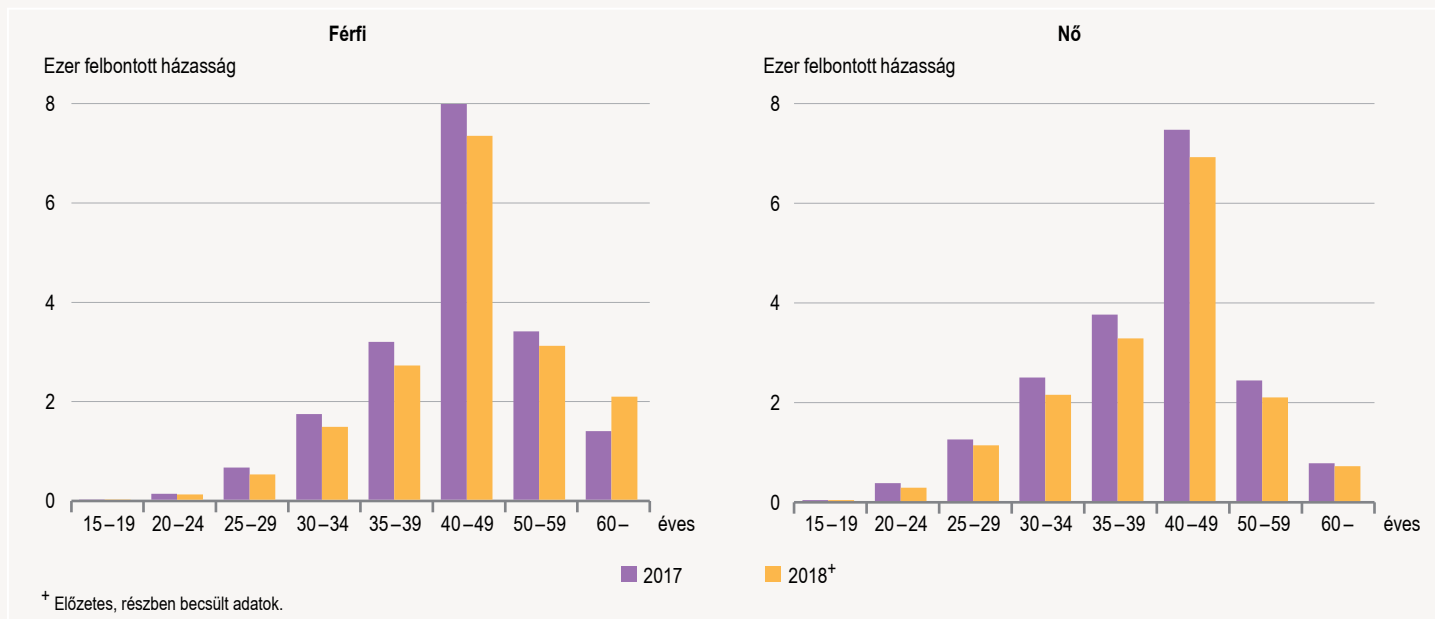
Válási arányszám a korábbi házaspárok korcsoportja szerint, 2018*

* Előzetes, részben becsült adatok.

12. ábra

Válások száma a férfiak és a nők korcsoportja szerint

* Előzetes, részben becsült adatok.

¹ 2009. július 1-jén lépett hatályba a bejegyzett élettársi kapcsolatokról szóló 2009. évi XXIX. törvény, amely szabályozza az azonos nemű személyek közötti kapcsolat létesítését, megszűnését.

Ha a válások gyakoriságának dinamikáját – az előző évhez viszonyított változását – nézzük, akkor némileg más kép tárul elénk. 2018-ban az átlagosnál nagyobb mértékű csökkenés a 35 év alatti nőknél történt, ezen belül a legjelentősebb, csaknem 30%-os visszaesés a 20–24 éves nők körében volt. A házasságkötési életkor kitolódása miatt viszonylag kevesen kötnek 25 év alatt házasságot, miközben a fiatalon kötött házasságok általában rövid élettartamúak, gyakrabban végződnek válással. 2017-ben a 20–24 éves nőknél volt a leggyakoribb a válás, 2018-ban viszont csak ötödikek voltak a válási arányszámok korcsoport szerinti sorrendjében. Ez a fiatalon kötött házasságok stabilabbá válását is jelentheti, a tudatosabb, elkötelezettebb házasságkötések miatt. Az átlagosnál kisebb mértékű volt a csökkenés azokban a női korcsoportban, ahol egyébként a legmagasabb volt a válások gyakorisága, vagyis a 35–44 éves nőknél, de az ettől idősebb életkorokban is kevésbé csökkent a válások gyakorisága a fiatalabb korcsoportokhoz képest. A férfiaknál is a 35 év alatti korosztályoknál volt átlagosnál nagyobb mértékű a visszaesés dinamikája, és ennél kisebb volt a csökkenés a 35–44 éves házasságkötéses férfiaknál, különösen a 40–44 évesek körében, akiknél egyébként a legmagasabb a válások gyakorisága.

Házasságkötés és -megszűnés

2. tábla

Megnevezés	1990	2000	2017	2018 ⁺
Házasságkötés	66 405	48 110	50 572	50 900
Megszűnt házasság	89 817	79 685	63 112	60 300
halál következtében	64 929	55 698	44 617	43 800
válás következtében	24 888	23 987	18 495	16 500
100 házasságkötésre jutó megszűnt házasság	135	166	125	118

⁺ Előzetes, részben becslült adatok.

A házasságban élők száma az új házasságkötések által gyarapodik, míg a válások és özvegyülések következtében csökken. A házasságok mérlege az újonnan létrejövő és megszűnő házasságok számát veti egybe. Ha több új házasság kötődik, mint amennyi megszűnik, akkor a mérleg pozitív, ellenkező esetben pedig negatív. A házasságok mérlege közel négy évtizede folyamatosan negatív, vagyis több házasság szűnik meg válás és özvegyülés miatt, mint amennyi új létrejön házasságkötés által. Ezen az utóbbi évek

növekvő házasságkötései sem tudtak változtatni, de lényegesen mérséklődött az újonnan létrejövő és a megszűnő házasságok közötti különbség. 2018-ban a halálozások és válások számának csökkenése miatt kevesebb házasság szűnt meg, mint egy évvel korábban, a házasságkötések emelkedő száma miatt pedig mérséklődött a házasságok negatív mérlege. 2018-ban 60 300 házasság szűnt meg, mintegy 3 ezerrel kevesebb, mint 2017-ben, és 50 900 új házasság keletkezett, közel 330-cal több, mint egy évvel korábban. Ennek eredményeként a 2017. évi 12,5 ezres negatív házassági mérleg 9,4 ezerre mérséklődött. 2018-ban száz házasságkötésre 118 megszűnt házasság jutott, ami kedvezőbb, mint az előző évi 125-ös érték.

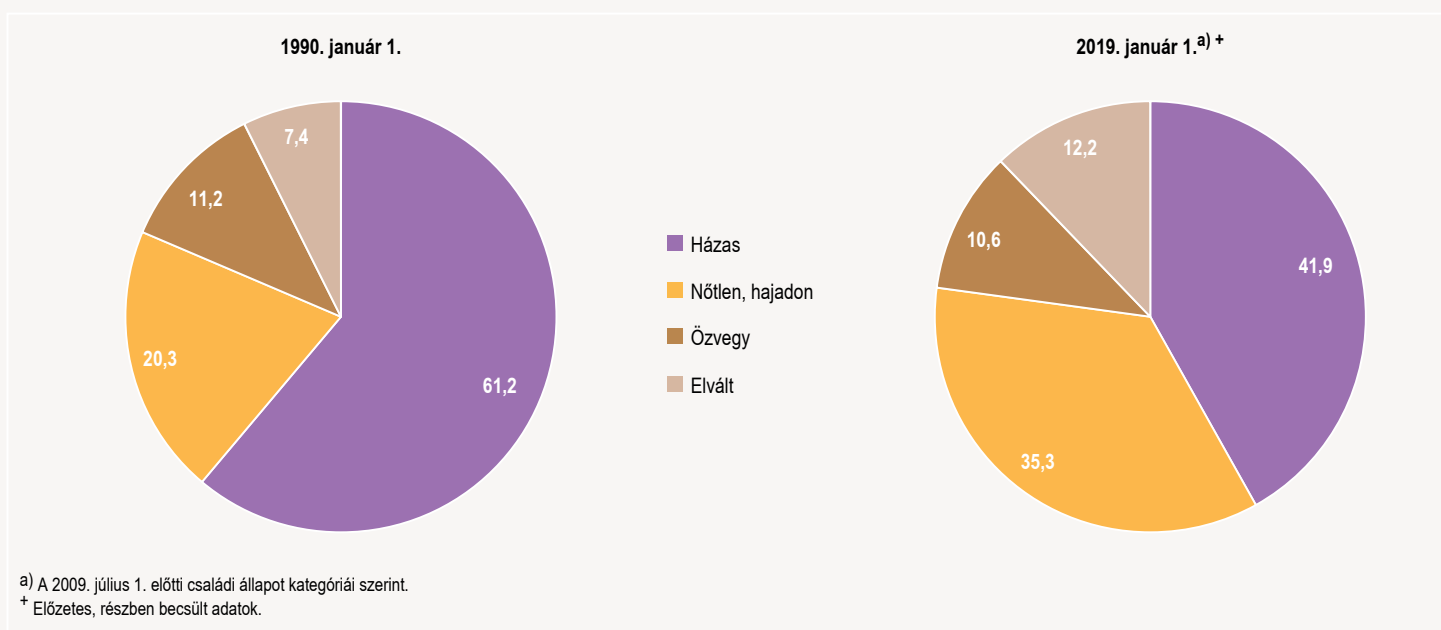
A házasságok hosszú ideje tartó negatív mérlege jelentősen módosította a népesség családi állapot szerinti összetételét. A 15 éves és idősebb népesség körében 1990 óta a házas népesség részaránya számottevően – 61-ről 42%-ra – csökkent, ezzel párhuzamosan 20-ról 35%-ra emelkedett a nőtlenek, illetve hajadonok és 7,4-ről 12%-ra nőtt az elváltak aránya. Az özvegy népesség 11% körüli hányada érdemben nem változott. 2004-ben szűnt meg a házasságban élők dominanciája, azóta a nem házas népesség túlsúlya egyre nyilvánvalóbbá vált. Az elmúlt évek növekvő házasságkötései nem tudták megváltoztatni ezt az irányzatot, csak lassították a nem házas népesség növekvő túlsúlyát. Jelentős a különbség a férfiak és nők között: arányukat tekintve mindkét nemnél a házasok vannak a legtöbben, a nőknél viszont jóval alacsonyabb a hajadonok hányada, mint a férfiaknál a nőtleneké, ezzel szemben 4,6-szer magasabb az özvegy és közel 1,3-szeres az elvált nők aránya, mint a férfiaké. 2018-ban ezekben az arányokban nem történt érdemi változás az egy évvel korábbihoz képest. A nemek szerinti különbségek főleg a férfiak és nők eltérő korösszetételéből és halandóságából, valamint a házassági és újraházasodási szokásaik és lehetőségeik eltéréseiből adódnak.

Halálozások

A halálozások száma az 1990-es évek elejétől ingadozásokkal ugyan, de alapvetően ereszkedő trendet követett. 1993-ban a 150 ezret meghaladó haláleset hosszú évtizedek óta a legmagasabb szám volt. Innen indult a csökkenés, gyakran megszakítva egy-egy kisebb emelkedést vagy stagnálást hozó évvel. A 2011-es év fordulatot jelentett abban a tekintetben, hogy hosszú idő óta először szorult a halálozások száma 130 ezer alá és 2014-ig e szint alatt maradt. Az elmúlt négy évben 2016 kivételével ismét 130 ezer fölé emelkedett az elhunytak száma. A 2018. évi 131 100 főre becslült elhalálozás csak kismértékben, 0,4%-kal, mintegy 570 fővel maradt el az előző évitől.

14. ábra

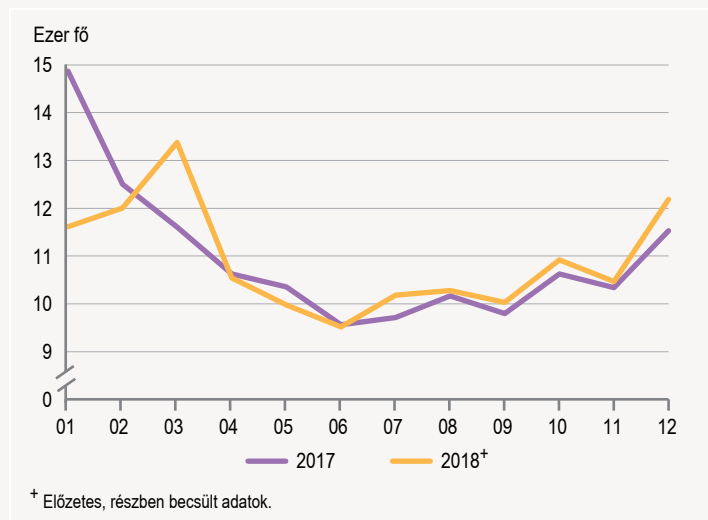
A 15 éves és idősebb népesség családi állapot szerinti megoszlása, %

A halálozások havonkénti száma 2018 során egyenetlenül alakult. Az évi adatok biztató képet mutattak, mivel az első két hónapban az előző év azonos időszakához képest mintegy 3700 fővel, 14%-kal kevesebb halálozás történt a januári 22 és a februári 4%-os csökkenés következtében. A márciusi jelentős, 15%-os emelkedés azonban mintegy 1800 fős többlethalálozással járt együtt. Az év első hat hónapjának halálzásai összességében még 2500 fős, 3,6%-os csökkenést mutattak az előző év első félévéhez képest. Az év második felének minden hónapjában több halálozást regisztráltak, mint az előző év azonos időszakában, ami mintegy 1900 fős többlethalálozást eredményezett. Különösen a júliusi 4,8 és a decemberi 5,7%-os emelkedés volt számottevő. Ez jelentősen mérsékelte az első félév csökkenésének ütemét, így éves szinten a halálozások száma csak kismértékben múlta alul az előző évit.

15. ábra

A halálozások száma havonta

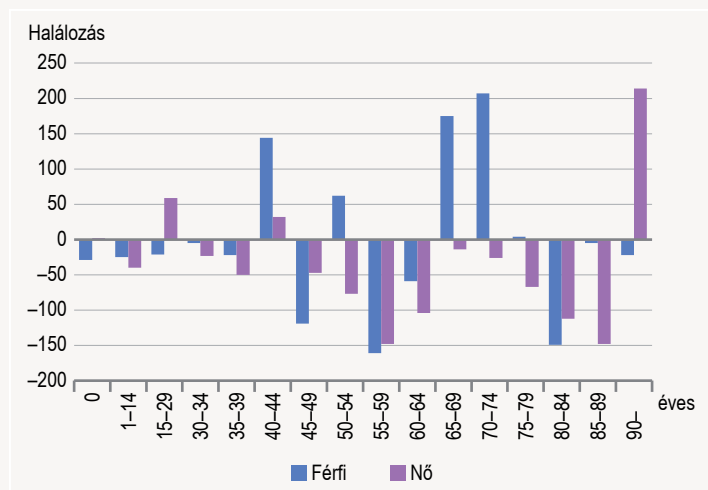

⁺ Előzetes, részben becslés adatok.

A halálozások kismértékű csökkenése eltérő módon érintette a különböző életkorú és nemű lakosokat. A férfiaknál egyes korcsoportokban emelkedett, másoknál csökkent a halálozások száma, de a halálozási többlet, illetve hiány hatását tekintve kioltotta egymást. Összességében a 2018. évi férfi halálozások 64 000 fős előzetes száma nagyságrendileg nem változott az egy évvel korábbi 64 025-höz képest. A halálozások számának 2018. évi csökkenése szinte teljes egészében a nőknél, illetve azok korcsoportjaiban jelentkezett.

16. ábra

A halálozások számának változása az előző évhez képest a férfiak és nők korcsoportja szerint, 2018⁺

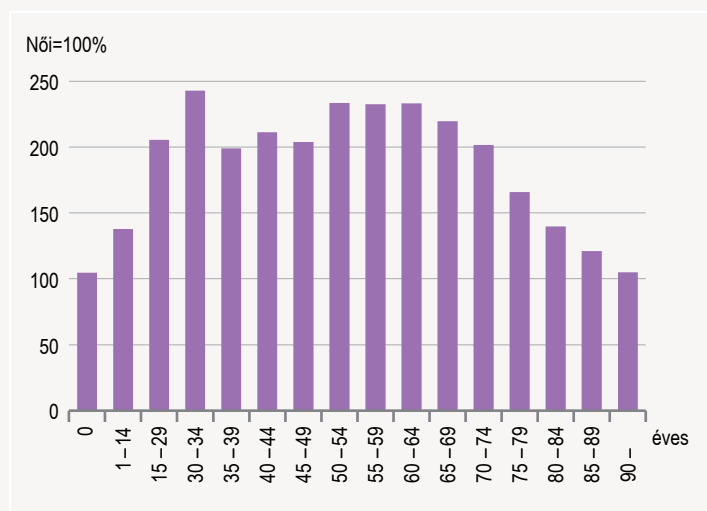
⁺ Előzetes, részben becslés adatok.

2018-ban ezer lakosra 13,4 halálozás jutott, nemeként differenciálva: a férfiaknál 13,7, a nőknél 13,2 ezrelék. Az előző évhez viszonyított nyers halálozási arányszám a férfiaknál és a nőknél is változatlan maradt. A halálozások számának csekély mértékű csökkenése nem okozott számottevő, vagy érdemi változást a nem és életkor szerinti halandóságban. Az esetek többségében a halandóság szintje megegyezik az előző évivel, eltérés esetén csak kismértékű csökkenés vagy emelkedés tapasztalható.

A férfiak változatlan és a nők mérséklődő halandósága miatt 2018-ban is jelentős a nemek közötti halandóság különbsége. Nincs olyan korcsoport a férfiaknál, ahol a halandóság kedvezőbb lett volna, mint a nőknél, sőt a 15–74 éves korcsoportok mindegyikében a férfiak mortalitása elérte vagy meghaladta a női halandóság kétszeresét. A nemek közötti legkisebb különbség az újszülötteknél és a legidősebb korcsoportba tartozó 90 éves vagy e fölötti lakosoknál található. A férfiak jóval kisebb eséllyel érik el ezt a magas életkort, akik viszont elérték, azok halandósága már nem különbözött lényegesen a hasonló életkort megélt nőkéitől.

17. ábra

A férfiak halandósági többlete korcsoportok szerint, 2018⁺

⁺ Előzetes, részben becslés adatok.

Az elhunytak családi állapotát tekintve jelentős különbségek vannak a férfiak és a nők között. Ez főleg a nemek szerinti eltérő halandóságból és a várható élettartam különbségéből adódik. Az elhunytak túlnyomó többsége, mintegy 87%-a 60 éves vagy annál idősebb volt. Minél idősebb az életkor, annál nagyobb a különbség a férfiak és nők családi állapot szerinti összetételében. 2018-ban az elhunyt férfiak fele házasságban élt halála előtt, az elhunyt házas nők aránya ennél jóval alacsonyabb, 18% volt. Főleg a nők özvegyülnek meg, ezért az elhunyt nők 63%-a özvegy volt halála előtt, míg a férfiaknak csak 20%-a. Az elhunyt férfiak között több mint kétszer akkora a nőtlenek aránya (14%), mint az elhunyt nőknél a hajadonoké (6,0%). A nemek szerinti legkisebb különbség az elvált családi állapotú férfiak és nők arányában található.

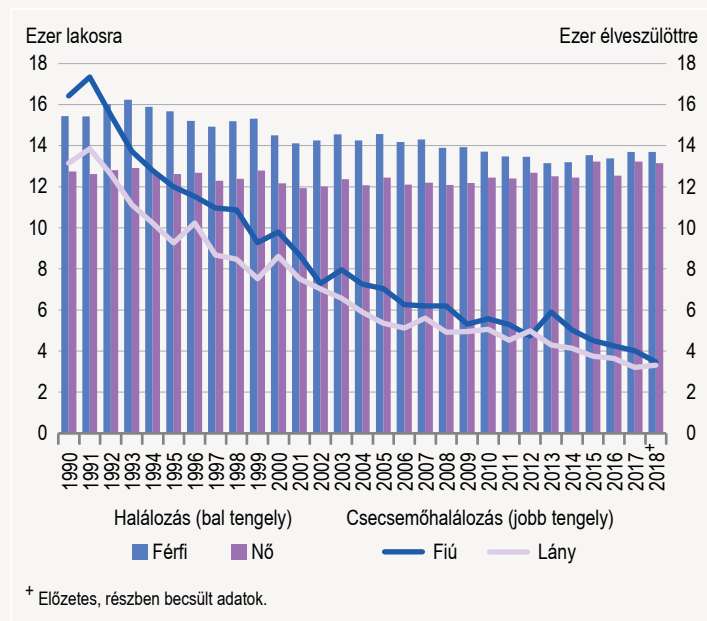
2018-ban az előző évhez viszonyítva csak az elhunyt házas családi állapotú férfiak száma csökkent, a többi családi állapotú nő, a legnagyobb mértékben az elvált férfiaké. Az elhunyt nők száma minden családi állapotban csökkent, a legnagyobb mértékben a hajadon és a házas nőké.

A csecsemőhalandóság egyre kisebb szerepet játszik az összes halálozásban, mégis kiemelkedő fontosságú mutató: egy ország egészségügyi ellátórendszerének fejlettségét, a várandósgondozás és az újszülöttellátás színvonalát kifejező nemzetközileg számon tartott mérőszám. Kulcsszerepe van a születéskor várható átlagos élettartam alakulásában, mert az 1 éves életkor elérése előtti elhalálozás valószínűsége kiemelkedően magas a későbbi életkorok halálozási kockázataival képest. A 2017. évi halandósági tábla szerint a fiúcssecsemők halálozási valószínűsége a 46 éves férfiakéval, a leánycssecsemőké pedig az 50 éves nőkével volt azonos vagy hasonló nagyságrendű.

A csecsemőhalandóság általános javulása eredményeként az újszülöttek mortalitása először 2011-ben csökkent 5 ezrelék alá, majd kisebb ingadozás után 2017-ben 4 ezrelék alá süllyedt. 2018-ban tízezer újszülött közül 34 (ezer közül 3,4) hunyt el egyéves kora előtt, ami az eddig mért legalacsonyabb érték a hivatalos népmozgalmi statisztika történetében. Az előző évhez viszonyítva a fiúknál csökkent, a leányoknál kismértékben emelkedett a csecsemőhalandóság. Ennek ellenére a fiú újszülöttek közül többen haltak meg 1 éves életkoruk előtt, mint a leányoknál. A 2018. évi fiú újszülöttek 3,5 ezrelékes csecsemőhalálózása a történelmileg mért legalacsonyabb érték, a leányok 3,3 ezrelékes értéke viszont a történelmi minimumot jelentő 2017. évi (3,2 ezrelék) meghaladta.

18. ábra

Halálózási és csecsemőhalálózási arány nemek szerint

Belföldi vándorlás

A születések és a halálózások mellett a belföldi vándorlás iránya és mértéke is fontos szerepet játszik egy adott terület népességszámának és összetételének az alakulásában.

2018 folyamán 279 ezren változtattak állandó és 297 ezren ideiglenes lakóhelyet, ami a teljes belföldi vándorlásban 4 ezer fős, vagyis mindössze 0,7%-os növekedést jelentett az előző évhez viszonyítva. A növekedés üteme jelentősen elmaradt az elmúlt években tapasztaltakhoz képest, ami az ideiglenes vándorlások visszaesésének tudható be. Miközben az állandó belföldi vándorlások száma 14 ezer fővel emelkedett, addig az ideiglenes vándorlások száma 10 ezer fővel, a 2016-ban megfigyelt szintre csökkent.

A teljes belföldi vándorlási különbözet tekintetében a településtípusok közötti mobilitást 2016 óta jellemző tendenciák 2018-ban is folytatódtak, ám az állandó és az ideiglenes vándorlásokat szétválasztva alapvető különbségek mutatkoztak a migrációs mintázatokban a 2016-ban és 2017-ben tapasztaltakhoz képest.

A 2016-os trendfordulót követően a főváros teljes vándorlási mérlege 2018-ban is negatív egyenleget mutatott, a vándorlási veszteség 3100 főre nőtt, feltehetően a szuburbanizációs folyamat erősödésének hatására. Miközben az állandó vándorlásnak 5900 fős veszteség tudható be, az ideiglenes vándorlásban növekvő, 2800 fős nyereség tapasztalható a 2017-es 495 főhöz képest. A többi városra 2018-ban is az odavándorlás volt jellemző, együttesen 850 fős vándorlási nyereség mutatkozott ezeken a településeken, ami hozzávetőleg kétszerese a 2017. évi 462 főnek. A növekedés az ideiglenes vándorlások 2016 utáni újbóli pozitív egyenlegének tudható be (350 fő), miközben az állandó vándorlások csak 500 fős nyere-

séget jelentettek a 2017-es 1265 főhöz képest. A községi lakosok népességszámát szintén növelte a vándorlások pozitív mérlege. Az ideiglenes vándorlások okozta 3150 fős veszteséget az állandó vándorlások kiugróan magas (5400 fős) többlete ellensúlyozta, ami együttesen 2250 fő nyereséget jelentett a községeknek.

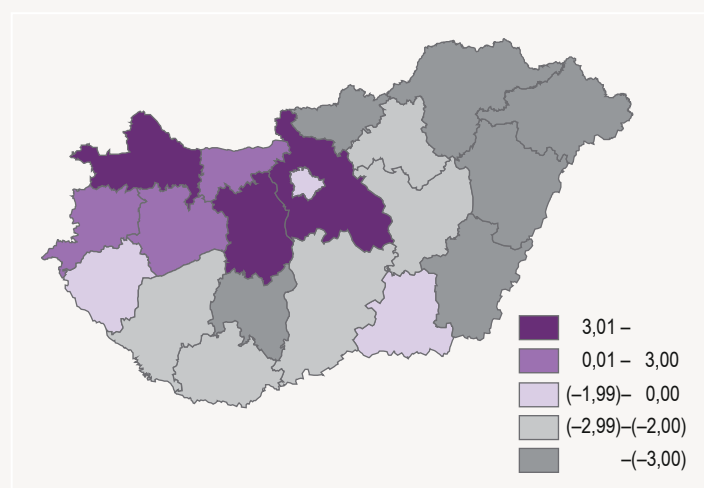
A korábbi évekhez hasonlóan, területi összehasonlításban Pest régió (16800), Nyugat-Dunántúl (4800 fő) és Közép-Dunántúl (2300 fő) tudott felmutatni pozitív vándorlási egyenleget. 2017-hez viszonyítva Pest régió és Nyugat-Dunántúl esetében is nőtt a vándorlási többlet, miközben az alföldi és észak-magyarországi területekre a fokozódó elvándorlás volt jellemző.

A megyék közül a legvonzóbb lakóhelyek 2018-ban is Pest, Győr-Moson-Sopron, Fejér, Vas, Komárom-Esztergom megye volt, valamint 2016 óta Veszprém megyében is pozitívan alakult a belföldi vándorlási egyenleg. Az ezer lakosra jutó vándorlási különbözet Pest és Győr-Moson-Sopron megyében volt kiemelkedő, 13,2, illetve 9,5 ezrelékes arányszámmal.

Pest megye vándorlási nyereségét elsődlegesen a Budapestről odavándorlók adták, 14000-rel többen költöztek Pest megyébe a fővárosból, mint fordítva. A második legnagyobb pozitív vándorlási egyenleggel rendelkező Győr-Moson-Sopron megye 4400 fős nyeresége leginkább Borsod-Abaúj-Zemplén (550 fő), Szabolcs-Szatmár-Bereg (500 fő), valamint Hajdú-Bihar megyéből (450 fő) származott. Komárom-Esztergom, Vas és Veszprém megye vándorlási többletének egy részét szintén a Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből odavándorlók adták. Komárom-Esztergom megye vonatkozásában a legnagyobb vándorlási nyereség Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyéből származott, Vas megyénél Veszprém és Hajdú-Bihar, míg Veszprém megye esetében Békés és Csongrád megyéből. Fejér megye pozitív migrációs egyenlegét leginkább a Pest megyével és Budapesttel lezajlott vándorlási folyamatok adták.

19. ábra

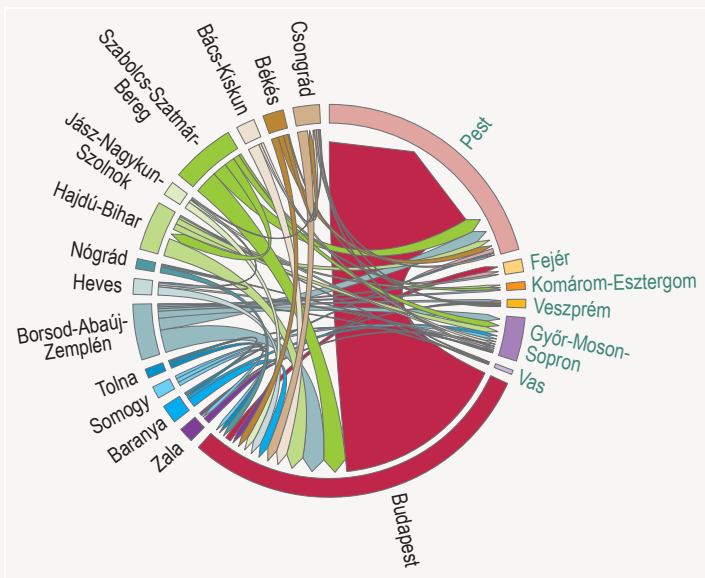
Ezer lakosra jutó belföldi vándorlási különbözet megyénként, 2018[†]

Összességében a régiók közül Észak-Alföld és Észak-Magyarország népességmegtartó ereje volt a leggyengébb, ezekben a régiókban 8750, illetve 5850 fővel csökkent a népességszám a belföldi vándorlásból eredően. A megyék vonatkozásában a korábbi évekhez hasonlóan 2018-ban is Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből vándoroltak el a legtöbben, 5500, illetve 4600 fős vándorlási veszteséget okozva, ami ezer lakosra vetítve $-9,9$, illetve $-7,1$ ezreléket jelentett. A kiugróan negatív vándorlási különbözet mindkét megye esetében leginkább Budapestre és Pest megyébe irányuló elvándorlásnak volt tulajdonítható. A Dunától keletre eső többi területre szintén a fővárosba történő elvándorlás volt a legjellemzőbb.

Megyék közötti belföldi vándorlási különbszet, 2018**

20. ábra

* A diagramon a megyék közötti vándorlási kapcsolatokat jelenítettük meg, az egyes megyék közötti oda-, illetve elvándorlások különözetei alapján. A pozitív vándorlási egyenlegű megyékhez azt a három megyét rendeltük, ahonnan a legnagyobb vándorlási nyereségük származott, míg a negatív vándorlási egyenlegű megyék mindegyikéhez három olyan megyét kapcsolunk, amelyekkel a vándorlási folyamatok a leginkább veszteségesek voltak. A diagramon a nyíl iránya jelzi, hogy hová vándorolnak többen, míg a nyíl színe azt jelzi, hogy honnan vándorolnak el. A nyíllak méretei a migrációs egyenlegek nagyságát tükrözik. A pozitív vándorlási egyenlegű megyéket zöld színnel jelöltük.

+ Előzetes, részben becsült adat.

Nemzetközi vándorlás

A belföldi vándorlás mellett a nemzetközi vándorlás is jelentős hatással bír egy adott térség demográfiai helyzetére, a bevándorlás és a kivándorlás alapvető pillérei a népességváltozásnak. 2018-ban a nemzetközi vándorlás pozitív egyenlege 27 000 fővel mérsékelte hazánk természetes fogyásból adódó népességszám-csökkenését.

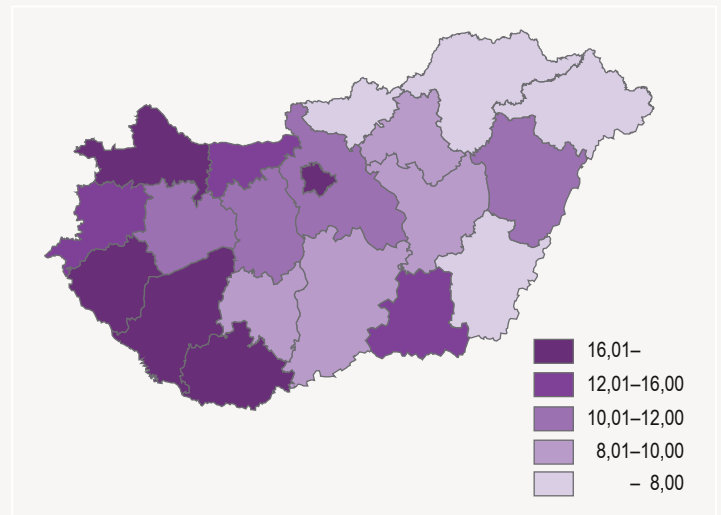
A nemzetközi vándorlásból származó pozitív vándorlási egyenleg leginkább Budapesten, valamint Komárom-Esztergom és Győr-Moson-Sopron megyében csökkentette a népességfogyást. A főváros évek óta kiemelkedik a nemzetközi vándorlás tekintetében, 2018-ban szintén az átlagosnál sokkal többen érkeztek Budapestre külföldről. A nemzetközi vándorlás népességszámra gyakorolt negatív hatása csak Baranya megyében volt érzékelhető.

2019. január 1-jén a jogszerűen és huzamosan Magyarországon tartózkodó külföldi állampolgárok száma 172 600 fő volt, akik az ország népességének 1,8%-át tették ki. Az itt élő külföldiek túlnyomó többsége, 64%-a Európából, ezen belül a környező országokból, főképp Romániából (12%), Ukrajnából (12%), Németországból (9,3%), valamint Szlovákiából (5,4%) érkezett. További 28%-uk Ázsiából, 3,9%-uk Afrikából, az amerikai kontinensről pedig 3,5%-uk származott. Ázsiából elsősorban a kínaiak és a vietnámiak vándoroltak Magyarországra.

A Magyarországon tartózkodó külföldiek 47%-a Budapesten, 36%-a a fővároson kívüli városokban, 17%-a községekben élt. A népességhez viszonyított ezer lakosra jutó arányuk a fővároson kívül Győr-Moson-Sopron, Baranya és Zala megyében a legnagyobb, míg Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legkisebb. Az itt élő külföldiek között több volt a férfi (58%), mint a nő (42%), korösszetételük pedig fiatalabb, mint a honos népességé. Mindkét nem esetében a 20–39 éves korosztály létszáma a meghatározó, akik összességében a külföldiek 48%-át tették ki.

21. ábra

Ezer lakosra jutó külföldi állampolgárok száma megyénként, 2019. január 1.+

+ Előzetes, részben becsült adatok.

A magyar állampolgárok kivándorlásának pontos mérése több tényező miatt is nehézségekbe ütközik, de az adminisztratív nyilvántartásokból rendelkezésre álló adatok alapján az látható, hogy az utóbbi években a növekedés megtorpant, majd megfordult. 2018-ban 18 150 magyar állampolgár távozott külföldre. A kivándorló magyarok 31%-a Németországba, 30%-a Ausztriába és 15%-a az Egyesült Királyságba költözött. Külföldre túlnyomórészt a fiatal korosztályok tagjai távoznak: a kivándorló magyarok 45%-a 30 év alatti, 71%-a pedig még nem érte el a 40 éves életkort. Ezek az arányok jelentősen eltérnek az itthoni lakónépesség kor megoszlásától (32 és 45%). A kivándorlók 53%-a férfi, családi állapot szerint pedig túlnyomó részük nőtlen, hajadon (66%) volt.

2018-ban 20 000 korábban kivándorolt magyar állampolgár tért vissza. A visszavándorló magyarok 31%-a Ausztriából, 25%-a Németországból és 22%-a az Egyesült Királyságból tért haza. A 2017-es adatokhoz viszonyítva az Ausztriából és az Egyesült Királyságból visszatérők aránya növekvő tendenciát mutatott csoportjukon belül, miközben a Németországból visszavándorlók aránya csökkent. A hazatérők 65%-a 40 évesnél fiatalabb és 29%-a 30 év alatti volt. 56%-uk férfi, jellemzően hajadonok vagy nőtlenek (53%), de a kivándorló magyarokhoz viszonyítva körükben magasabb a házasság aránya (35, illetve 24%-os).

További információk, adatok (linkek):

[Táblázatok](#)

[Táblák \(STADAT\)](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjen velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu